
Miejska Biblioteka Publiczna w Hajnówce

---

wytyczne architektoniczne

Wytyczne architektoniczne należy rozumieć, jako rekomendacje rozwiązań, będące podstawą do wykonania szczegółowych projektów oraz prac adaptacyjnych.

Biblioteka znajduje się w wydzielonych częściach budynku mieszkalnego. Na podstawie oceny ich dostępności architektonicznej, przygotowano zalecenia, dotyczące priorytetów zapewnienia dostępności, niezbędnych i zalecanych zmian oraz proponowanych rozwiązań tymczasowych.

Stanowiska postojowe i dojazd do budynku

Prowadzą do niej dogodne dojścia, jednak warto rozważyć montaż na miejscach parkingowych elementów uniemożliwiających nawis samochodów, które po zaparkowaniu zawężają chodnik.

Zlokalizowane w liniach rozgraniczających ulicę powinny być skorygowane tak, aby w ich obrys wpisywał się prostokąt o wymiarach 3,6 x 5,0 m.

Wejście do budynku

Do budynku prowadzą dwa wejścia, z czego jedno prowadzi do części dla dorosłych, a drugi do strefy dla dzieci i młodzieży. Wejście do wypożyczalni i czytelnicy dla dorosłych zlokalizowano w podcieniu i prowadzą do niego dwa stopnie i pochylnia. Drzwi do oddziału dla dzieci zlokalizowano w minimalnej wnęce z jednym stopniem.

Pochylnia przy pierwszym wejściu nie spełnia przepisów przede wszystkim pod względem nachylenia i w związku z tym jest całkowicie nie do wykorzystania przez osoby poruszające się na wózkach. Należy ponownie wyznaczyć przebieg pochylni, pamiętając o wymaganych parametrach nachylenia, szerokości płaszczyzny ruchu, a także przestrzeni manewrowej i jej oznaczenia. Ponownego wykonania wymagać będą również poręcze po obu jej stronach. Poza wysokością i odpowiednim rozstawem, pamiętać trzeba o odpowiednim ich wysunięciu poza bieg i zakończeniu, a także wykonaniu krawężników.

Dużym ukłonem w stronę osób z niepełnosprawnością wzroku będzie wykonanie na poręczach wypukłych oznaczeń informujących do których oddziałów prowadzi pochylnia.

Można rozważyć ponowne wykonanie stopni zewnętrznych przy części dla dorosłych tak, aby było ich trzy zamiast dwa. Nieparzysta ilość jest zdecydowanie bardziej ergonomiczna,

a ich wysokość byłaby wówczas dużo łatwiejsza do pokonania chociażby przez osoby o nietypowym wzroście.

Konieczne jest zniwelowanie różnicy wysokości przy wejściu do wypożyczalni dla dzieci. Wygodnym rozwiązaniem byłoby wykonanie spocznika w chodniku przed drzwiami oraz dwustronnego nachylenia nawierzchni, które ze względu na dużą odległość do następnego wejścia, będzie miało możliwość posiadać spadek poniżej 5%. Można będzie wówczas zadbać także o zadaszenie zgodne z przepisami.

Drzwi wejściowe do obu części spełniają wymagane parametry, warto jednak zadbać o wyprofilowanie progów, które się w nich znajdują, aby zminimalizować ryzyko potknięcia. Dobrą praktyką jest sygnalizacja wejścia pasem ostrzegawczym o szerokości 50 cm, zlokalizowanym 50 cm przed drzwiami od zewnątrz i od wewnątrz.

Do części dla dzieci wchodzi się bezpośrednio do strefy z obsługą klientów, natomiast w przestrzeni dla dorosłych z wiatrołapu wchodzi się do przestrzeni z klatką schodową. Jeżeli w pobliżu wejścia nie ma możliwości lokalizacji punktu obsługi, należy zapewnić przynajmniej tablice informacyjną i strzałki kierunkowe ułatwiające orientację w obiekcie.

Istniejące wycieraczki dywanowe należy trwale zamocować do podłoża.

Elementy ułatwiające orientację

Obecny układ komunikacyjny daje szansę na pozostawienie czytelności przy zapewnieniu odpowiedniego systemu oznaczeń. Obecna tablica informacyjna chociaż ma odpowiednią czcionkę, jest umieszczona w nieintuicyjnym miejscu i posiada refleksyjną powierzchnię. Preferowaną lokalizacją dla podstawowych informacji jest ściana na wprost wejścia, na której obecnie znajduje się tablica ogłoszeń. Podczas tworzenia zespołu znaków kierunkowych, oznaczeń pomieszczeń oraz tablicy informacyjnej, należy zadbać by były czytelne także dla osób z dysfunkcją wzroku, niepełnosprawnością intelektualną czy też (zwłaszcza w części dworcowej) nie posługujących się językiem polskim. Należy pamiętać zarówno przy tworzeniu tych oznaczeń, iż tekst pisany z użyciem wielkich i małych liter, o kroju bezszeryfowym, bez kursywy i wyróżniający się znacznym kontrastem kolorystycznym od tła, jest przyjaźniejszy dla osób ze szczególnymi potrzebami. Korzystanie z elementów ułatwiających orientację wspomaga użycie piktogramów, przy czym w jednym ciągu nie należy umieszczać ich więcej niż pięć. Tablice i tabliczki nie powinny mieć refleksyjnej powierzchni, a ich lokalizacja i oświetlenie nie powinny utrudniać dostępu do informacji osobom poruszającym się na wózkach oraz o nietypowym wzroście.

Warto pomyśleć o stworzeniu planów tyflograficznych oraz informacji w formie dotykowej o układzie wybranych pomieszczeń (np. toalety), podkreślenia wymaga bowiem fakt, iż w podmiotach publicznych zapewnienie informacji na temat rozkładu pomieszczeń w budynku, co najmniej w sposób wizualny i dotykowy lub głosowy jest obowiązkowe.

W celu ułatwienia orientacji osobom z demencją i niektórymi chorobami psychicznymi, zaleca się także montaż zegara i kalendarza w widocznym miejscu holu wejściowego.

Komunikacja pionowa

Komunikacja pionowa zlokalizowana jest wyłącznie w części dla dorosłych i prowadzi od wejścia na parterze, do pomieszczeń na pierwszym piętrze, gdzie znajduje się czytelnia dla dorosłych. Zapewnienie jej dostępności jest niezwykle istotne ze względu na fakt, iż na piętrze organizowane są wszystkie wydarzenia mające miejsce w bibliotece.

Istniejąca klatka schodowa posiada wystarczająco miejsca, aby zamontować w niej dźwig osobowy, jednak zgłoszono trudności techniczne z jego konstrukcją, ze względu na kolidujące z ewentualnym podszybiem pomieszczenia w piwnicy. Być może rozwiązaniem będzie zastąpienie windy podnośnikiem pionowym, który nie wymaga przestrzeni poniżej stropu parteru. Ostateczna decyzja o szansie na jego realizację wymaga oceny konstruktora w porozumieniu z producentem konkretnego modelu podnośnika. Do czasu realizacji rozwiązań zapewniających dostęp do wszystkich pomieszczeń, należy przewidzieć takie zmiany organizacyjne, które umożliwią korzystanie z wszystkich usług osobom z trudnościami w poruszaniu się. Proponowanym rozwiązaniem jest zmiana lokalizacji miejsca wydarzeń oraz wyznaczenie stanowisk umożliwiających korzystanie z zasobów czytelnia dla dorosłych na parterze budynku.

Podczas planowania montażu dźwigu osobowego należy pamiętać jednocześnie o konieczności zapewnienia możliwości bezpiecznej ewakuacji lub uratowania osób z trudnościami w poruszaniu, które będą mogły przebywać na kondygnacjach nadziemnych. Dźwig przeciwpożarowy jest rozwiązaniem możliwym, jednak najbardziej kosztownym. Najrozsądniejszym wydaje się więc jednocześnie przygotowanie odpowiednich procedur, przeszkolenie pracowników na wypadek konieczności ucieczki oraz zaopatrzenie obiektu w urządzenia do ewakuacji osób z trudnościami w poruszaniu się (np. krzesła ewakuacyjne).

Same parametry biegu schodowego i balustrad w nieznaczny sposób odbiegają od wymaganych, co uznaje się za element pomijalny. Niezbędne jest natomiast zapewnienie ciągłości balustrady po obu stronach. Ponadto obowiązkowe jest kontrastowe oznaczenie krawędzi wszystkich stopni. Zaleca się stosowanie oznaczeń wypukłych lub w alfabecie Braille'a, informujących dokąd dane schody prowadzą.

Komunikacja pozioma

Przestrzeń komunikacji poziomej jest w obiekcie niewielka. Poza strefą związaną z klatką schodową należą do niej jedynie korytarze prowadzące do toalet i pomieszczeń administracyjnych.

Na trasach prowadzących do toalet i pomieszczeń administracyjnych największą barierę stanowią przewężenia i progi na ich początkach. Progi należy wyrównać lub zniwelować wykończeniem posadzki. Przewężenia warto poszerzyć przynajmniej do 90 cm, aby zachować przejście takie, jakie wymagane jest dla drzwi dostosowanych dla osób z niepełnosprawnościami.

Przestrzeń w obrębie górnego spocznika klatki schodowej, pełni funkcję miejsca odpoczynku. Zlokalizowane tam fotele nie są przymocowane do podłoża, jednak ich forma i ciężar sprawiają, iż jest to element pomijalny. Warto przy tym zadbać, aby ich usytuowanie

pozostawiało odpowiednią ilość miejsca do odpoczynku osoby poruszającej się na wózku lub rodzica z wózkiem dziecięcym.

Dodatkowo, w celu uniknięcia olśnienia oraz powstawania nadmiernych refleksów zaleca się zamontowanie w oknach korytarzy elementów umożliwiających całkowite lub częściowe ich przesłonięcie (żaluzji pionowych, rolet lub tym podobnych).

Dostępna toaleta

W obiekcie brak toalety dostosowanej do potrzeb osób z trudnościami w poruszaniu się. Rozwiązaniem, do którego najlepiej byłoby dążyć, jest po jednej toalecie dostępnej w każdym zespole toalet, przy czym w obrębie jednej strefy funkcjonalnej raz powinna być toaleta damska, raz męska. Możliwe jest także połączenie lub zmiana podziału pomieszczeń higieniczno-sanitarnych w zespole w celu uzyskania minimum jednej dostępnej toalety na piętrze, jednak sumaryczna ilość misek ustępowych i umywalek powinna spełniać wymagania względem ilości pracowników oraz osób przebywających w obiekcie.

Ustęp ogólnodostępny zgodny z potrzebami osób z niepełnosprawnościami powinien zapewniać nie tylko wymaganą przepisami dostosowaną miskę ustępową, umywalkę oraz poręcz. Konieczne jest zachowanie wolnej od wyposażenia przestrzeni manewrowej w pobliżu drzwi, odpowiedniej ilości miejsca do transferu (minimum z jednej, najlepiej z dwóch stron miski ustępowej) oraz przy umywalce. Poręcz przy ubikacji należy lokalizować z obu stron, przy czym ta od strony transferu musi być uchylna. Poręcze powinny być stabilne, zamontowane na odpowiedniej wysokości oraz z zachowaniem adekwatnego przedłużenia i odległości do wyposażenia, do skorzystania z którego służą.

Warto wziąć pod uwagę takie rozwiązanie przycisku spłukującego wodę, które będzie ułatwiało korzystanie z niego przez osoby z niepełnosprawnością ruchu, np. montaż na bocznej ścianie w pobliżu przedniej krawędzi miski ustępowej. Pozostałe wyposażenie (lustro, uchwyty na papier, ręczniki papierowe, a także przewijaki w przypadku montowania ich w toalecie dostępnej) powinno być mocowane w miejscu umożliwiającym dogodne korzystanie przez osoby ze szczególnymi potrzebami. Należy przy tym pamiętać, iż w przypadku lokalizacji papieru toaletowego na poręczy uchylnej, można wykorzystywać wyłącznie elementy z dostosowanym do tego dodatkowym uchwytem.

W momencie zapewniania dostępności toalety dla osób z trudnościami w poruszaniu się należy pamiętać o montażu instalacji alarmowej, przyzywającej pomoc w przypadku zasłabnięcia, upadku podczas transferu, itp.

Ze względu na mnogość wytycznych, warto przed przystąpieniem do prac remontowych skonsultować projekt wykonawczy z ekspertami ds. dostępności.

Poza przystosowywaniem toalety dedykowanej osobom z niepełnosprawnościami, należy zapewnić bezpieczeństwo korzystania z toalet ogólnego przeznaczenia osobom, których szczególne potrzeby nie obejmują dużych przestrzeni manewrowych oraz poręczy. W tym celu trzeba zapewnić drzwi bez progów oraz odpowiedniej wysokości i szerokości, a także wygodnych klamek i blokad łazienkowych. Konieczne jest także czytelne oznakowanie tych pomieszczeń, spójne z systemem informacyjnym całego obiektu. Dużym ukłonem w stronę

potrzeb osób z niepełnosprawnością wzroku byłoby zapewnienie informacji dotykowej o rozkładzie toalet na wysokości klamki, na ścianie korytarza przy drzwiach wejściowych do nich.

Ze względu na przewagę dzieci przebywających w części dla nich przeznaczonej, warto, poza dostosowaniem toalety do potrzeb osób z trudnościami w poruszaniu się, przewidzieć wyposażenie spełniających parametry dla najmłodszych użytkowników.

Pomieszczenia administracyjne, stanowiska pracy i pomieszczenia socjalne, w tym zaplecze wypożyczalni dla dorosłych

Pomieszczenia dedykowane pracownikom znajdują się na piętrze w bocznym korytarzu. Ponadto pracownicy, poza obsługą czytelników, korzystają ze stanowisk na zapleczu wypożyczalni dla dorosłych.

Drzwi prowadzące do większości pomieszczeń nie spełniają wymagań dotyczących szerokości, a także posiadają nieoznaczone i niefazowane progi.

Stanowiska pracy dają możliwość dostosowania do potrzeb dla osób ze szczególnymi potrzebami, jednak dojścia do niektórych wymagają zwiększenia szerokości. Obecnie przejścia pomiędzy regałami w niektórych miejscach mają po 50 cm i dotyczy to także dojścia do stanowisk pracy. Odległości te nie tylko są niedostępne dla znacznej części osób ze szczególnymi potrzebami, ale jednocześnie nie spełniają przepisów przeciwpożarowych. Szerokość przejścia ewakuacyjnego w pomieszczeniu przeznaczonym na pobyt ludzi powinna wynosić nie mniej niż 0,9 m, a w przypadku przejścia służącego do ewakuacji do 3 osób – nie mniej niż 0,8 m.

Konieczne jest zniwelowanie progu na odcinku komunikacji służbowej pomiędzy oddziałami.

W obiekcie brak pomieszczenia socjalnego, a pracownicy spożywają posiłki przy stanowiskach pracy na zapleczu. Podczas remontu zespołów toalet, warto rozpatrzyć możliwość zaaranżowania wydzielonego miejsca do przygotowywania posiłków, napojów oraz zmywania naczyń prywatnych. Przestrzeń ta powinna umożliwiać korzystanie z niej przez osoby ze szczególnymi potrzebami. W tym celu należy zapewnić strefę manewrową przy wyposażeniu, blaty, stoły i sprzęty na wysokości dostępnej dla osób poruszających się na wózkach oraz adekwatną przestrzeń na nogi.

Salon konferencyjne, wykładowe, teatralne, warsztatowe, itp. (czytelnie i wypożyczalnie)

Przestrzeń przeznaczona dla czytelników mają swobodny układ, który pozwala na zmianę aranżacji stosownie do potrzeb użytkowników. Dotyczy to również pomieszczeń, w których odbywają się wydarzenia organizowane przez Instytucję. Niezbędne jest usunięcie progów w drzwiach i zapewnienie odpowiedniej szerokości przejścia. Zasadniczym problemem jest jednak kwestia dostania się na pierwsze piętro, którą opisano w części dotyczącej komunikacji pionowej.

W strefie z dostępem do zasobów cyfrowych należy docenić lokalizację stanowiska dla użytkowników z dysfunkcją wzroku. Rozwiązaniem wartym rozważenia jest zapewnienie w obszarze czytelni internetowej minimum jednego stanowiska z przyległą przestrzenią manewrową 1,5 x 1,5 m.

Podczas wydarzeń podmiot publiczny zobowiązany jest umożliwić pełne uczestnictwo osobom słabosłyszącym oraz głuchym, poprzez montaż pętli indukcyjnych lub podobnych rozwiązań oraz zapewnienie tłumacza PJM.

Punkty obsługi klienta, kasy

Punkty obsługi czytelników mają inne parametry w każdej części i wymagają ujednolicenia oraz odpowiedniego oznaczenia. Błat na odcinku min. 90 cm, powinien być nie wyższy niż 90 cm, przy czym preferowane jest 70-80 cm, a pod blatem należy zapewnić przestrzeń umożliwiającą zatrzymanie się wózkami.

W niektórych miejscach zlokalizowano kalendarze i zegary, co warto powielić przy wszystkich blatach. Lokalizację części punktów obsługi czytelnika zaakcentowano ozdobnymi lampami wiszącymi. Sam fakt takiego wskazania miejsc kontaktu z pracownikiem jest dobrym pomysłem, jednak forma lamp budzi obawę o możliwość oślnienia osób o nietypowym wzroście.

Pomieszczenia magazynowe, garderoby, pomieszczenia porządkowe

W obiekcie brak pomieszczeń magazynowych, jednak część zbiorów dostępna jest wyłącznie dla pracowników i może być jako takie traktowana. Przejścia w tych obszarach nie spełniają minimalnych wymagań i wynoszą nawet ok. 50 cm. Należy zapewnić min. 80 cm przejścia, a dla pełnej dostępności 90 cm.

Pomieszczenia do pielęgnacji, karmienia i zabawy dzieci

Nie wydzielono pomieszczenia do karmienia dzieci, a przewijak umieszczono w toalecie w oddziale dla najmłodszych. Zaleca się lokalizację przewijaków w każdym zespole toalet, przy czym, w części dla dorosłych, raz w toalecie dla mężczyzn, raz dla kobiet. Należy pamiętać, iż przewijak nie może zawężać przejść, przestrzeni manewrowych, ani utrudniać korzystania z pozostałego wyposażenia toalety. W związku z tym zaleca się montaż przewijaka składanego, który powinien mieć wymiar przynajmniej 50x70 cm, udźwig 80 kg oraz krawędzie zabezpieczające przed zsunięciem się dziecka. Jego elementy powinny zawierać opis sposobu użytkowania w oparciu o piktogramy i opis w formie czytelnej także dla osób z niepełnosprawnością wzroku.

Najprostszym rozwiązaniem kwestii karmienia jest umożliwienie wyboru miejsca, które oni uznają za wygodne, przy czym nie może to utrudniać korzystania z obiektu przez innych użytkowników, ani stanowić zagrożenia dla zbiorów. W przypadku tego obiektu sugeruje się zapewnienie dedykowanej przestrzeni dla rodziców w korytarzu prowadzącym do toalet na piętrze (obecnie znajduje się tam szafa). Znaczna szerokość przestrzeni komunikacyjnej

daje szansę na lokalizację wygodnego miejsca (np. fotela z podłokietnikami) bez nadmiernego zawężania przejścia.

Rozwiązaniem zachęcającym do korzystania z oferty biblioteki przez rodziców byłaby również taka organizacja (oraz jej promocja), która umożliwiłaby jednocześnie korzystanie z zasobów czytelni dla dzieci oraz z czytelni dla dorosłych. W związku z wyraźną przychylnością i otwartością pracowników, już teraz możliwe jest przekazywanie do części dla dzieci literatury ze zbiorów dla dorosłych, jednak nie jest to procedura wystandaryzowana i rozpowszechniona.

Inne

W celu zwiększenia przyjazności obiektu pracownikom o nietypowym wzroście oraz poruszającym się na wózku, warto zmienić lokalizację włączników na mieszczącą się w przedziale 80-110 cm.

Chociaż brak informacji aby takie sytuacje miały miejsce, warto podkreślić, iż w obiekcie publicznym nie można uniemożliwiać ani utrudniać wstępu do budynku z psem asystującym.

Możliwość ewakuacji

W celu zapewnienia bezpiecznej ewakuacji osób z dysfunkcją narządu wzroku lub słuchu pomocna jest instalacja urządzeń emitujących sygnały wizualne i dźwiękowe informujące o zagrożeniu. Rozwiązaniem alternatywnym jest przeszkolenie pracowników i wyznaczenie osób odpowiedzialnych za odpowiednie informowanie i kierowanie ewakuacją osób znajdujących się w obiekcie, w tym osób ze szczególnymi potrzebami. Takie procedury zaleca się wprowadzić niezwłocznie, także do czasu ewentualnej realizacji urządzeń zapewniających informację o konieczności ewakuacji.

Jednocześnie niezbędne jest zadbanie o czytelność układu ewakuacji. Należy w dostępnej dla wszystkich przestrzeni umieścić widoczny, wypukły, dobrze opisany schemat ewakuacji i rozmieszczenia sprzętu gaśniczego. Schemat ten musi być czytelny dla wszystkich potencjalnych użytkowników obiektu, również dla osób z niepełnosprawnością intelektualną, spektrum autyzmu, a także niepełnosprawnością wzroku.

Osobną kwestią jest zapewnienie możliwości ewakuacji osobom z trudnościami w poruszaniu się, zwłaszcza po montażu dźwigu osobowego. Temat ten opisano w części dotyczącej komunikacji pionowej.

Podsumowanie

Obiekt nie zmagają się ze znacznymi trudnościami w możliwości zapewnienia dostępności. Priorytetem jest niwelacja występujących progów i zapewnienie odpowiedniej szerokości głównych skrzydeł drzwiowych, a także usunięcie przewężeń w korytarzach do toalet oraz między wyposażeniem. Pracami, które wymagają dużych nakładów finansowych są te związane z przebudową toalet oraz dostępem do wszystkich pomieszczeń lub alternatywną formą dostępności całej oferty Instytucji.

Pozostałe kroki w kierunku zapewnienia dostępności dotyczą oznaczeń ułatwiających orientację, procedur ewakuacyjnych oraz zwiększenia przyjazności rodzicom z małymi dziećmi.

Ze względu na wymagania Ustawy o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, konieczne jest także zapewnienie w obu oddziałach rozwiązań technicznych umożliwiających komunikację z osobami głuchymi i słabosłyszącymi.

Przy odpowiednim dofinansowaniu obiekt ten najlepiej rokuje na zapewnienie pełnej dostępności.

Podstawa prawna i merytoryczna:

1. Ustawa z dn. 19 lipca 2019 o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami;
2. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (z późn. zm.);
3. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 7 czerwca 2010 r. w sprawie ochrony przeciwpożarowej budynków, innych obiektów budowlanych i terenów;
4. Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 26 września 1997 r. w sprawie ogólnych przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy;
5. Ministerstwo Inwestycji i Rozwoju „Standardy dostępności budynków dla osób z niepełnosprawnościami uwzględniając koncepcję uniwersalnego projektowania – poradnik”, Warszawa 2017.;
6. K. Kowalski „*Włącznik projektowanie bez barier*”, Fundacja Integracja, Warszawa 2018.

DOKUMENTACJA FOTOGRAFICZNA

Fot. 1 (po lewej). Dojście z ryzykiem nawisu samochodów.

Fot. 2 (po prawej). Pochylnia nie dostosowana do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.

Fot. 3 (po lewej). Próg w wejściu do oddziału dla dzieci i młodzieży.

Fot. 4 (po prawej). Próg w korytarzu prowadzącym do toalet.

Fot. 5 (po lewej). Próg w przejściu między oddziałami.

Fot. 6 (po prawej). Próg w drzwiach w oddziale dla dorosłych.

Fot. 7 (po lewej). Nieczytelna i trudna do odnalezienia tablica informacyjna.

Fot. 8 (po prawej). Tablica ogłoszeniowa w miejscu, gdzie powinna być informacyjna.

Fot. 9 (po lewej). Wąskie przejście między regałami w oddziale dla dorosłych.

Fot. 10 (po prawej). Toaleta z bardzo wąskim przejściem do miski ustępowej.

Fot. 11 (po lewej). Blat w części dla dzieci bez miejsca na nogi osoby na wózku.

Fot. 12 (po prawej). Lampa z widocznym źródłem światła, mogąca powodować oślnienie osób o nietypowym wzroście.

Fot. 13. Nie zasłonięte okna w korytarzu, mogące powodować olśnienie.